

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту та адміністрування

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ОБГРУНТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РІШЕНЬ
ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 075 Маркетинг
освітньо-професійної програми Маркетинг

Луцьк – 2022

Силабус нормативного освітнього компонента ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РІШЕНЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ризиків підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 075 Маркетинг освітньо-професійної програми Маркетинг

Розробник: Цимбалюк І. О., професорка кафедри менеджменту та адміністрування, д. е. н., професорка

Гарант освітньо-професійної програми

Людмила ШОСТАК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування
протокол № 1 від 23.08.2022 р.

Завідувач кафедри

менеджменту та адміністрування

Лариса ЧЕРЧИК

I. Опис освітнього компонента

1. Опис освітнього компонента		
Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління і адміністрування 075 Маркетинг Маркетинг Перший (бакалавр)	Нормативна
Кількість годин/кредитів ECTS 270/9		Рік навчання 3
		Семестр 5-ий, 6-ий
		Лекції 60 год
		Практичні (семінарські) 68 год Лабораторні 14 год. Індивідуальні 0 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота 112 год
		Консультації 16 год
		Форма контролю: 5-й семестр: залік 6-й семестр: екзамен
Мова навчання:		українська

II. Інформація про викладача

Цимбалюк Ірина Олександрівна – д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та адміністрування.

Контактна інформація – Tsymbaliuk.Iren@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Підвищення ефективності української економіки неможливо без серйозної перебудови принципів і механізмів управління підприємствами. Традиційний функціональний підхід до управління концентрує увагу менеджменту на окремих завданнях, персоналі, структурі, тоді як власне процеси діяльності нерідко залишаються поза увагою. Таким чином, для сучасного фахівця в галузі управління вкрай необхідно засвоїти принципи, методи й обґрунтування підприємницьких рішень та оцінювання ризиків. Тому цей освітній компонент є важливим з огляду пошуку інструментів та технологій розвитку підприємств.

2. Мета і завдання освітнього компонента – «*Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінювання ризиків*» – інтенсивний практикум, який формує універсального економіста-менеджера, який самостійно приймає рішення, визначає технології та інструменти прийняття підприємницьких рішень з урахуванням світогосподарських тенденцій. Мультифункціональність (економіст-менеджер, який працює в підприємництві, торгівлі, біржовій діяльності) і універсальність (економіст-менеджер сам приймає обґрунтовані рішення – саме такі спеціалісти високо цінуються на міжнародному ринку праці) – головні цілі освітнього компонента.

3. Результати навчання (Компетентності)

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, проведення досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності:

ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності:

ФК3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі.

ФК8. Здатність розробляти маркетингове забезпечення розвитку бізнесу в умовах невизначеності.

ФК12. Здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень у сфері маркетингу.

Програмні результати навчання:

ПРН4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

ПРН9. Оцінювати ризики провадження маркетингової діяльності, встановлювати рівень невизначеності маркетингового середовища при прийнятті управлінських рішень.

ПРН10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.

ПРН14. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані маркетингові рішення.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Формування компетентностей та програмних результатів навчання			Кількість годин						Форма контролю / Бали
	ЗК	ФК	ПРН	Усього	у тому числі					
					лек.	практичні	лаб.	сам. роб.	конс.	
Змістовий модуль 1. Обґрунтування підприємницьких рішень										
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень	ЗК-1.	ФК-1.	ПРН-7.	14	4	4		5	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 10 балів.

[illegible]

Тема 10. Критерії прийняття рішень за умов ризику	ЗК-2.	ФК-14, ФК-21.	ПРН-5.	24	4	6	0	12	2	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 7 бали.
Тема 11. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях	ЗК-2.	ФК-3, ФК-16.	ПРН-7.	24	4	6	2	11	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 7 бали.
Тема 12. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику	ЗК-2.	ФК-11, ФК-21.	ПРН-5.	24	4	6	2	11	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 7 бали.
Тема 13. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків	ЗК-7.	ФК-4, ФК-21.	ПРН-7.	24	4	6	2	11	1	Усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 7 бали.
Тема 14. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків	ЗК-5.	ФК-4.	ПРН-7.	24	4	4	4	11	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 6 бали.
Тема 15. Основи ризик-менеджменту. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику	ЗК-2.	ФК-4.	ПРН-8.	24	4	4	4	11	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 6 бали.
Разом за модулем 2				144	24	32	14	67	7	тести, ситуаційні завдання, розв'язування задач. Максимальна оцінка 60 балів.

Примітки: ¹ Всього годин лекцій і практичних занять ² Office 365 – може проводитися он-лайн лекції для студентів з індивідуальним планом навчання або заочної форми навчання, а також для студентів, які мають пропуски з поважних причин.

4. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача освіти – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами освітнього компонента.

4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним здобувачем освіти особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Для виконання роботи здобувач обирає та опрацьовує одну із запропонованих тем на вибір:

1. Обґрунтування прийняття господарських рішень в металургії.
2. Обґрунтування прийняття господарських рішень в сільському господарстві.
3. Обґрунтування прийняття господарських рішень в туризмі.
4. Обґрунтування прийняття господарських рішень в страхуванні.
5. Обґрунтування прийняття господарських рішень в банківському секторі.
6. Обґрунтування прийняття господарських рішень в будівництві.
7. Обґрунтування прийняття господарських рішень в хімічній промисловості.
8. Обґрунтування прийняття господарських рішень в нафтогазовому секторі.
9. Обґрунтування прийняття господарських рішень в енергетиці.
10. Обґрунтування прийняття господарських рішень в освіті.
11. Обґрунтування прийняття господарських рішень в житлово-комунальному господарстві

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання відбувається згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Під час вивчення освітнього компонента передбачена можливість визнання отриманої здобувачем неформальної освіти як оцінку з окремих тем згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання

Політика викладача щодо здобувача освіти Відвідування занять є обов'язковим компонентом вивчення освітнього компонента. Про відсутність з поважних причин здобувачі освіти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності. Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки від 30.10.2020 р. <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-2 бали). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)

Шкала оцінювання на заліку

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання на екзамен

Оцінка в балах	Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	Відмінно	Студент опрацював цілий курс згідно програми, оперує основними поняттями та вміє їх застосовувати на практиці, здобув компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності
82 – 89	Дуже добре	Студент опрацював цілий курс згідно програми, оперує основними поняттями, проте може застосувати більшість положень на практиці, здобути компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності з незначними помилками
75 - 81	Добре	Студент опановує 80–90 % курсу згідно програми, оперує більшістю основних понять та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності
67 -74	Задовільно	Студент опановує 60-70% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з незначними помилками
60 - 66	Достатньо	Студент опановує 60% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з допомогою лектора
1 – 59	Незадовільно	Студент опановує 60% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, не розв'язує завдання середнього рівня складності з допомогою лектора

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Дисципліна викладається у двох семестрах.

У п'ятому семестрі – підсумковий контроль відбувається у вигляді заліку.

Формою підсумкового семестрового контролю є залік, який передбачає оцінювання засвоєного здобувачами навчального матеріалу з освітнього компонента, на підставі результатів поточного контролю.

Залік виставляється за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом освітнього компонента. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку записується у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Перелік питань на залік

1. Визначення господарського рішення та його елементів
2. Аспекти прояву господарських рішень
3. Принципи та класифікація господарських рішень
4. Форми прийняття господарських рішень
5. Оптимальність, результативність та якість господарських рішень – основні параметри та показники
6. Параметри якості господарського рішення та умови її забезпечення
7. Чинники, які впливають на ефективність господарських рішень
8. Фактори, що визначають якість і ефективність управлінських рішень
9. Сутність технології прийняття господарських рішень
10. Наукові школи управління щодо вибору процесу прийняття господарських рішень
11. Етапи технології прийняття господарського рішення та її алгоритм
12. Компетентність особи, що приймає рішення
13. Складові прийняття та обґрунтування рішень: логіка, інтуїція, досвід
14. Різновиди процесу прийняття рішень
15. Класична, поведінкова та ірраціональна моделі прийняття рішень
16. Основні чинники, що впливають на прийняття рішення
17. Умови прийняття господарських рішень залежно від ступеня визначеності інформації. Ранжирування умов прийняття рішень
18. Сутнісна характеристика методології обґрунтування господарських рішень
19. Визначення методів розробки господарських рішень
20. Класифікація методів обґрунтування господарських рішень
21. Види методів підготовки та обґрунтування господарських рішень: аналітичні, статистичні та математичні
22. Експертні методи та умови їх застосування
23. Характеристика евристичного програмування. Види евристичних методів
24. Особливості застосування різних видів методів
25. Оцінювання ефективності обґрунтування господарських рішень
26. Критерії оцінювання господарських рішень. Побудова шкали оцінювання
27. Підходи до обґрунтування та вибору рішень: нормативний; дескриптивний; комплексний.
28. Види та принципи оцінювання економічної ефективності господарських рішень
29. Контроль за перебігом виконання господарських рішень та його види
30. Змістовність та основні завдання прогнозування
31. Види прогнозів господарських рішень
32. Методи прогнозування

33. Методи аналізу господарських рішень та їх інструментарій
34. Сфери застосування методів та інструментів прийняття господарських рішень

У шостому семестрі – студенти складають іспит.

Підсумковий контроль відбувається у формі тестових завдань. Тестові запитання складено відповідно до програми курсу. Містять 60 запитань з однією правильною відповіддю. Кожне запитання оцінюється в один бал. Максимальна оцінка 60 балів.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компоненту (за 100-бальною шкалою) визначається двома способами як сума трьох складових: 40 балів за поточне оцінювання і 60 балів за модульні контрольні роботи або 40 балів за поточне оцінювання та 60 балів за залік/екзамен.

Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання екзамену, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 75 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення заліку/екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача освіти. У разі незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає залік/екзамен (60 балів), а його результат за модульні контрольні роботи анулюється.

Перелік питань на екзамен

1. Визначення господарського рішення та його елементів
2. Аспекти прояву господарських рішень
3. Принципи та класифікація господарських рішень
4. Форми прийняття господарських рішень
5. Оптимальність, результативність та якість господарських рішень – основні параметри та показники
6. Чинники, які впливають на ефективність господарських рішень
7. Сутність технології прийняття господарських рішень
8. Наукові школи управління щодо вибору процесу прийняття господарських рішень
9. Етапи технології прийняття господарського рішення та її алгоритм
10. Компетентність особи, що приймає рішення
11. Складові прийняття та обґрунтування рішень: логіка, інтуїція, досвід
12. Класична, поведінкова та ірраціональна моделі прийняття рішень
13. Умови прийняття господарських рішень залежно від ступеня визначеності інформації. Ранжирування умов прийняття рішень
14. Сутнісна характеристика методології обґрунтування господарських рішень
15. Визначення методів розробки господарських рішень
16. Класифікація методів обґрунтування господарських рішень
17. Види методів підготовки та обґрунтування господарських рішень: аналітичні, статистичні та математичні
18. Експертні методи та умови їх застосування
19. Характеристика евристичного програмування. Види евристичних методів
20. Критерії оцінювання господарських рішень. Побудова шкали оцінювання
21. Підходи до обґрунтування та вибору рішень: нормативний; описовий; комплексний.

22. Контроль за перебігом виконання господарських рішень та його види
23. Змістовність та основні завдання прогнозування
24. Методи аналізу господарських рішень та їх інструментарій
25. Сфери застосування методів та інструментів прийняття господарських рішень
26. Сутність ризику як економічної категорії
27. Фактори виникнення економічного ризику та його функції
28. Взаємозв'язок ризику і прибутку
29. Класифікації економічних ризиків
30. Принципи прийняття управлінських рішень за умов економічного ризику
31. Порівняльна оцінка варіантів управлінських рішень з урахуванням ризику
32. Види конфліктів. Цілі учасників конфліктних ситуацій
33. Інвестиційні рішення та критерії ефективності їх прийняття
34. Інвестиційні рішення та критерій ефективності їх прийняття
35. Прийняття фінансових рішень за умов ризику
36. Сутність кількісної оцінки ризиків при ухваленні господарського рішення
37. Оцінка втрат при ухваленні господарського рішення в умовах ризику
38. Система абсолютних та відносних показників вимірювання ризику
39. Кількісні методи оцінки ризиків
40. Групування якісних методів оцінювання ризику
41. Метод мозгового штурму **Error! Bookmark not defined.**
42. Метод експертних оцінок
43. Методи асоціацій, аналогій, Делфі
44. Втрати та збитки у підприємницькій діяльності. Причини виникнення ризику
45. Система абсолютних та відносних показників вимірювання ризику
46. Методи кількісного оцінювання ризиків
47. Загальні положення ризик-менеджменту та його структурна схема
48. Організація процесу управління ризиками
49. Методи управління економічними ризиками та оцінка ефективності їх застосування

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Гірняк О. М., Лазановський П. П. *Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків*. Львів : Українська академія друкарства, 2019. 268 с.
2. *Управління підприємницькими ризиками*. Конспект лекцій. / Укл.: І. О. Цимбалюк Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2020. 116 с.
3. Ігнашкіна Т.Б., Гончарук О.В., Кербікова А.С. *Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків*. Ч.І: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2021. 106 с.
4. Полінкевич О.М., Волинець І. Г. *Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків*: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 336 с.
5. Система управління ризиками в державній митній справі України [Електронний ресурс] = Risk management system in the state customs affair of Ukraine : монографія. Том 134. Серія: "Податкова та митна справа в Україні" / П. В. Пашко [и др.]; Університет державної фіскальної служби України, Науково-дослідний інститут фіскальної політики, Науково-дослідний центр митної справи. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2019. 228 с.

6. Цимбалюк І. О. *Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінка ризиків: конспект лекцій*. Для студентів спеціальності 071 Облік і оподаткування, за освітньо-професійною програмою Облік і аудит / Ірина Олександрівна Цимбалюк. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 130 с. (протокол № 7 від «23» березня 2022 р.) URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21300>
7. *Методи оцінки економічних проектів: конспект лекцій* / Укладачі: Ірина Олександрівна Цимбалюк, Наталія Володимирівна Павліха. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 69 с. (протокол № 10 від 21 червня 2022 р.). URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21301>
8. *Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінка ризиків: конспект лекцій*. Для студентів денної та заочної форми навчання економічних спеціальностей та здобувачам третього рівня освіти спеціальності 051 Економіка, ОНП Економіка сталого розвитку / Укладачі: Ірина Олександрівна Цимбалюк; Наталія Володимирівна Павліха. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 130 с. (протокол № 10 від 21 червня 2022 р.). https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21308/1/metod_2022.pdf
9. *Управління підприємницькими ризиками*. Конспект лекцій. / Укл.: І. О. Цимбалюк. Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2020. – 116 с.
10. Цимбалюк І. О. *Теорія та практика підприємницької діяльності: методичні вказівки до практичних занять* / Ірина Олександрівна Цимбалюк. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2021. 75 с.

Додаткова

11. Лугова Марина, Цимбалюк Ірина, Павліха Наталія *Інвестиційна діяльність регіону в умовах європейської інтеграції: ретроспективний аналіз та напрями активізації* [Текст] : монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 242с. ISBN 978-966-940-434-3

12. Співак С. М. Оцінка та управління ризиками як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету* 2020, № 4, Том 3. С. 158.

13. *Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання* [Текст] : монографія / Наталія Володимирівна Павліха, Ірина Олександрівна Цимбалюк, Наталія Леонідівна Хомюк, Максим Володимирович Войчук, Анастасія Юріївна Савчук, Владислав Вікторович Коломечюк, Сергій Миколайович Цимбалюк. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514с. ISBN 978-966-940-430-5 (29,8 д.а., особисто автора 4,2 д.а.)

14. *Інноваційні форми єврорегіонального співробітництва: концептуальні засади та механізми активізації* [Текст]: монографія / Наталія Володимирівна Павліха, Ірина Олександрівна Цимбалюк, Ольга Антонівна Корнелюк, Юлія Віталіївна Петришина. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 214 с. ISBN 978-966-940-431-7

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>